
ПЕРЛИНИ РІДНОГО КРАЮ

УДК 78.071.2Кириченко
DOI 10.33989/2519-8254.2023.13.289949
ORCID 0000-0003-2344-5347
ORCID 0009-0002-0753-0381

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТУ «Я УКРАЇНА. Я ЄДНОСТІ ВІЧНОЇ МРІЯ» (на честь 80-річчя з дня народження славетної співачки Раїси Кириченко)

Надія Білик,

докторка педагогічних наук, доцентка,
професорка кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти;
Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського;

Тетяна Магомедова,

директорка;

Полтавська міська школа мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко.

Розкрито вплив пісенної творчості народної артистки України Раїси Опанасівни Кириченко на розвиток вокально-хорових навичок підростаючого покоління, зокрема – учнів Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко через реалізацію проєкту «Я Україна. Я Єдності Вічної Мрія». Використано такі методи: джерелознавчий (опрацювання наукових розвідок щодо пісенної творчості Р. О. Кириченко); аналітичний (осмислення ролі розвитку вокально-хорових навичок учнів у процесі збереження культурної спадщини української співачки), а також метод теоретичного узагальнення. Наукова новизна дослідження полягає у визначенні інноваційного характеру проєкту «Я Україна. Я Єдності Вічної Мрія», представленого на честь 80-річчя з дня народження славетної співачки Раїси Кириченко), метою якого є підтримка та розвиток українського вокального мистецтва учнівської молоді, збагачення культурних здобутків України та реалізація творчого потенціалу підростаючого покоління. Здійснено вирішення основних завдань проєкту: розвиток духовного збагачення та творчого зростання юних талантів та їхніх викладачів; обмін педагогічним, виконавським досвідом через проведення майстер-класів, лекцій-концертів і тематичних уроків; підвищення професійного рівня виконавців і творчих колективів школи мистецтв.

Проєкт «Я Україна. Я Єдності Вічної Мрія» є одним із вагомих результатів Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко. У цьому ж контексті зазначено його актуальність і доцільність упровадження в освітній процес закладу освіти, а також зацентовано увагу на послідовному вивченні української народнопісенної творчості як необхідної умови формування в учнів почуття національної гідності й етнічної приналежності до свого народу.

Ключові слова: *пісенна творчість Раїси Кириченко; проєкт; школа мистецтв; народно-музична традиція; вокально-хорові навички учнівської молоді.*

А коли звучить українська пісня – є й Україна.
Раїса Кириченко

Постановка проблеми. Мотивація до співу у міських виконавців є такою самою, як і у сільських співаків – продовжити життя народним пісням як художній спадщині народу. Але учасникам молодіжних фольклористичних міських колективів потрібно навчитися робити це майстерно, відтворюючи і звуковий образ, і – за можливістю – етнічний стереотип поведінки сільського майстра – хранителя співацької традиції. Останнє є найважливішим і найважчим у засвоєнні, вирішення цієї проблеми потребує спеціального розгляду (Сінельнікова, Сінельніков, 2019).

Зразком такої сільської співачки можемо назвати Раїсу Корж. Народившись у с. Корещина Глобинського району Полтавської області, вона з дитинства виявляла захоплення до її величності пісні. Молода доярка без музичної освіти, успадкувала від батьків чудовий голос і на одному зі святкових концертів у кузові вантажівки замість сцени, цей спадок просто заворожив керівника і диригента народного хору Кременчуцького автозаводу. Павло Оченаш помітив і «відвоював» гарну талановиту Раю Корж у голови колгоспу, забрав до себе на підприємство. Раїса працювала у відділі технічного контролю інструментального цеху КраЗу й співала у заводському хорі, який гримів тоді на всю Україну («*Краще б я дояркою була!*»..., 2021).

П. Оченаш дав потужний поштовх до розвитку Р. Корж, запросив її співати у Дніпро і кардинально вплинув на все її життя. У 1962 р. вона перейшла з хору до ансамблю «Веснянка» при Полтавській обласній філармонії, де відбулася доленосна зустріч з баяністом Миколою Кириченком, з яким прожила 42 роки.

На початку своєї творчої кар'єри Раїса Корж намагалася наслідувати своїх кумирів: Лідію Русланову, Клавдію Шульженко, Людмилу Зікіну, Дмитра Гнатюка. Але це не завадило їй стати Раїсою Кириченко – унікальною, неповторною, справжньою народною співачкою, талант якої приніс Україні міжнародну славу і пам'ять про яку житиме у віках. Народна пісня у виконанні Р. Кириченко – феномен, відшліфований часом і постійною еволюцією культури, має свою специфіку й музичну логіку, що самотньо виражають ладогармонійну мову й інші засоби розвитку народних пісень.

Спеціальної музичної освіти у Р. Кириченко не було, лише талант та вміння вчитися у професіоналів, одним із яких був А. Пашкевич, керівник ансамблю «Льонок», він запросив молоде подружжя Кириченків до колективу у Житомир, де вони прожили 5 років, а потім – до Черкаського народного хору, у якому Раїса Опанасівна була провідною солісткою 17 років.

При Черкаській філармонії Р. Кириченко створила гурт «Росава». Активно записувала сольні програми з оркестром народних інструментів під керівництвом В. Гуцала, з естрадно-симфонічним оркестром радіо і телебачення та з духовим оркестром України. Чимало програм було реалізовано на студії «Укртелефільм», де також були зняті перші фільми про її творчість. Із Черкаським хором багато гастролювала по Україні та за її межами.

Вона одержала звання заслуженої (1973), а потім народної артистки України (1979). Отримала вищу музичну освіту у 1980-х роках, закінчивши Харківський державний інститут мистецтв ім. І. П. Котляревського, а доти жила піснею, творила разом із піснею свою життєву долю.

У розквіті сил і таланту співачки застала тяжка хвороба. Коли їй потрібна була термінова операція в Німеччині на допомогу прийшли тисячі людей, організували благодійні концерти, збирали кошти на лікування, йшла допомога – грошима, словом, молитвою... Вправні руки медиків повернули її до життя, а любов до пісні повернула Раїсу Опанасівну на сцену. Після цього, дякуючи всім, співала: «Я вдячна всім, хто вимолвив мене у Бога». Операція додала співачці декілька років життя.

У 1987 р. за станом здоров'я їй прийшлося переїхати на свою батьківщину – у Полтаву. Тут подружжя Кириченків створили ансамбль «Чураївна», з яким багато

гастролювали. Співпрацювала співачка і з народним хором «Калина» Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка, яким керував Г. Левченко. Із вересня 1994 р. Р. Кириченко – викладач відділу співу Полтавського музичного училища ім. М. В. Лисенка.

Багато добрих справ зробила Раїса Опанасівна для свого рідного села, в якому народилася. Так, за її клопотанням й участю у 2002 р. у Корещині була збудована церква Покрови Пресвятої Богородиці, реставровано клуб, відкрито дитячий садок у с. Землянки. У відремонтованому приміщенні стала діяти повна середня школа імені Р. О. Кириченко, у якій запрацював і музичний клас, а подружжя Кириченків подарували музичні інструменти. Для всіх здійснилось ще одне бажання – газифікація осель і школи.

До 30-річчя проголошення Незалежності України у межах проєкту «Постаті Черкащини» (2019) було представлено особистості, діяльність яких вплинула на формування іміджу держави, серед яких названа і Раїса Кириченко – відома співачка, народна артистка України, повний кавалер ордену княгині Ольги, лауреат Шевченківської премії, Герой України (*Постаті Черкащини...*, 2019).

Крім того, артистка нагороджена орденом Миколи Чудотворця «За примноження добра на землі», вона є першим лауреатом премії імені Дмитра Луценка «Осіньне золото» та ще багатьох інших відзнак.

9 лютого – день пам'яті Раїси Кириченко – берегині української пісні, народної артистки України, педагогині, лауреатки Шевченківської премії, Героя України (1943-2005). «Коли Р. Кириченко проводжали в останню путь, раптом зірвалися оплески. Так оплесками проводжають пісню, яка завжди повертається до нас» (Скряга, Вигівська, Білик, 2008, с. 198).

У репертуарі співачки не було другорядних пісень. Усі пісні ставали популярними і входили мало не до кожної домівки. Подружжя Кириченків записали понад 200 пісень. Пісні «Мамина вишня», «Журавка», «Два кольори» у виконанні Кириченко одразу ж стали народними (*Жіноча доля Раїси Кириченко*, 2017).

Незважаючи на короткий життєвий шлях (1943-2005 рр.), піснярка залишилася у душах поціновувачів її мистецтва.

Актуальність заявленої теми зумовлена недостатнім вивченням естрадно-пісенної творчості, що становить вагому частину сучасної музичної культури України, а також необхідністю системного музикознавчого осмислення учнівською молоддю різноманітних жанрово-стилістичних процесів в українській естрадній пісні через реалізацію творчих проєктів, які широко знайомлять із персоналіями відомих народних талантів.

Мета дослідження. Розкрити вплив пісенної творчості народної артистки України Раїси Опанасівни Кириченко на розвиток вокально-хорових навичок підростаючого покоління, зокрема учнів Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко через реалізацію проєкту «Я Україна. Я Єдності Вічної Мрія».

Аналіз досліджень і публікацій. Зазначимо, що праць, присвячених безпосередньо мистецтвознавчому аналізу творчості Раїси Кириченко, украй мало. Розкриваючи окремі аспекти мистецтва співачки, дослідники не вдаються до системного аналізу її творчої манери, виконавського стилю, особливостей репертуарно-жанрової і тематично-образної палітри, архітектоніки виконання пісень, принципів добору репертуару, ставлення співачки до пісенного тексту тощо.

Однак є значні праці, які стали науково-методичним матеріалом для навчання учнівської та студентської молоді. Наприклад, за редакцією О. Кудряшова опубліковано збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції «Творчість Раїси Кириченко в культурному просторі України на покордонні ХХ-ХХІ ст.» (2013), присвячений 70-літтю від дня народження Раїси Опанасівни Кириченко. У збірнику представлено найприкметніші риси увічнення пам'яті Р. Кириченко на Полтавщині (2005-2013 рр.), здійснено когнітивно-дискурсивний аналіз її пісень, проаналізовано образ

матері в пісенній творчості Р. Кириченко. А також розглянуто тематико-жанровий аспект репрезентації її імені на вітчизняних сайтах, досліджено фонетичну імпліцитність пісенного дискурсу співачки, вивчено фольклорний світ Полтавщини та феномен Р. Кириченко, акцентовано увагу на українській пісні як унікальній формі національного мистецтва тощо.

Постать Раїси Кириченко є знаковою для української культури. У цьому напрямі є певні напрацювання Ю. Карчової:

– збірка «Кращі пісні» Раїси Кириченко: особливості вокально-виконавської стилістики (Карчова, 2014), у якій доведено, що специфічність виконавської стилістики Раїси Кириченко полягає у поєднанні рис народно-традиційної, академічної та естрадної вокальної манери;

– дисертаційне дослідження з теми «Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини ХХ – початку ХХІ ст.» (Карчова, 2016). Автором народнопісенне виконавство досліджено як системне явище, мобільність співвідношення парадигмальних ознак якого адекватна змінюваним культурним реаліям і забезпечує його існування в сучасній професійній музичній практиці. Виявлено специфіку репрезентації народнопісенної виконавської парадигми та її синтезування з її народно-академічною та естрадною модифікаціями у творчості Р. Кириченко, Н. Матвієнко, К. Кондратенко, гуртів «Древо» та «ДахаБраха».

Важливою є наукова новизна одержаних результатів дисертації Я. Руденко (2018, с. 4) з теми «Творчість Раїси Кириченко у контексті музично-пісенного мистецтва Полтавщини (кінець ХХ – початок ХХІ століття)», яка полягає в тому, що вперше було здійснено комплексне дослідження творчості Раїси Кириченко в контексті музично-пісенного мистецтва Полтавського краю кінця ХХ – початку ХХІ ст.; уведено в науковий обіг відомості про обставини її професійного становлення як творчої особистості, зумовлені, з одного боку, загальною атмосферою народного життя, а з іншого – мистецькими традиціями Полтавського краю; з'ясовано особливості виконавського мистецтва Раїси Кириченко, провідною рисою якого є народно-естрадний стиль виконавства, що характеризується специфічними вокальними прийомами («розщеплення», «глісандо», «обертонний спів» тощо) у поєднанні з традиціями «степового співу» (розлогість, розкладеність на голоси тощо) та умінням імпровізувати на автентичній основі; визначено етапи її творчої діяльності; введено до наукового обігу невідомі раніше архівні матеріали про співачку, а також інтерв'ю з її колегами й друзями, їхні спогади.

За С. Власовою (2020, с. 100), виконавський стиль Р. Кириченко – яскраве, самобутнє явище в історії української музичної культури. Він відбиває закономірності традиційного сольного народного виконавства, що зародився в умовах кореляції колективної й індивідуальної творчості як неминучого процесу становлення, розвитку й трансформації нових видів і жанрів народного музичного мистецтва. Професіоналізм сольного виконавства розцінюється як неминучий підсумок еволюції, обумовленої соціальними тенденціями, що виникають під впливом історичних процесів розвитку суспільства, суспільної й індивідуальної свідомості, а також самосвідомості особистості. Р. Кириченко – одна із засновників сучасного виконавського «фольклоризму». У її творчості склалися основні напрямки професійного підходу до репертуару, до складання концертної програми й, головне, – до втілення індивідуалізованого семантичного образу, що впливає з музично-поетичного тексту фольклорного або стилізованого твору.

На згадку про відому українську співачку, нашу землячку Раїсу Опанасівну Кириченко, у Полтаві було організовано моновиставу «Молюся тій, яка стала Україною...» (2019), її автор Г. Кудряшов, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Зворушливі його слова: «Двадцять літ я разом з Раїсою Кириченко, вона разом зі мною, це мій духовний авторитет, я дуже вдячний їй за те, що вона у свій час допомогла мені

правильно розставити акценти і пріоритети в своєму житті». Він говорить: «Це моновистава як моя данина пам'яті і данина вдячності нашій великій країні. На все життя запам'яталося ті моменти особистого спілкування з нею, на все життя запам'яталися ті кадри унікальні одні з робіт Раїси Кириченко, це відеокліп на її пісню «Доля в нас два крила».

Ураховуючи вищезазначені наукові праці, погодимося з А. Бакало (2022), що у роботі з дитячим колективом викладачеві необхідно пам'ятати про вокально-хорове мистецтво, яке несе в собі не тільки навчальну функцію, а й виховну. Також на заняттях необхідно створювати сприятливі умови для розвитку емоційного інтелекту дитини, навчити її співпереживати та вміти передавати весь спектр емоційних відтінків. Досягти такої цілі допоможе репертуарна стратегія, яка має бути підібрана відповідно до можливостей колективу з урахуванням вікових можливостей учнів. Спеціалісти сходяться на думці, що існують три стадії розвитку голосу, через які проходять учні в школі. Серед таких молодший домутаційний вік (7–9 років), старший домутаційний вік (10–13 років) та мутаційний вік (13–15 років).

Не зважаючи на велику увагу науковців, присвячену вивченню цієї проблематики, залишається відкритим питання дослідження механізмів розвитку вокально-хорових навичок учнів, особливостей голосового апарату школярів різних вікових груп тощо. Наукові розвідки щодо оволодіння ефективними методами і способами охорони дитячого голосу, врахування індивідуальних особливостей дитини залишаються недостатньо обґрунтованими і становлять інтерес серед широкого кола дослідників.

Виклад матеріалу дослідження. Розвиваючи та примножуючи свій талант, Раїса Кириченко показала величні резерви української пісенної музики. А це спонукає полтавців навчати та виховувати в учнівській молоді любов до її пісень, у яких криється народний дух і потужна патріотична позиція, що показує розлоге багатство української душі, глибину серця.

Зважаючи на те, що співацька діяльність є провідною на уроках музичного мистецтва, вважаємо її однією із ефективних засобів у системі музично-естетичного виховання. Важко назвати іншу діяльність, яка настільки згуртовує шкільний колектив, тому за правом вокально-хорова діяльність має займати чільне місце у класній та позакласній роботі. Якісне виконання музичного твору стане можливим завдяки належній вокально-хоровій підготовці. Вокально-хорова діяльність допоможе учням самореалізуватися, продемонструвати свої сильні сторони, вміння, що особливо важливо у підлітковому віці. Саме тому педагогу важливо володіти широким спектром ефективних методик задля розвитку та удосконалення вокально-хорових навичок і вмінь своїх учнів (Бакало, 2022).

Саме цьому питанню особливу увагу приділяє Полтавська міська школа мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко, яка була заснована у 1991 р. і є ровесницею нашої Незалежної України. Це один із найбільших спеціалізованих мистецьких закладів освіти України з контингентом учнів понад 1500 осіб. У школі діє 5 відділень: музичне (8 відділів), хореографічне, образотворче (2 відділи), театральне, відділення початкового естетичного виховання. Лише на музичному відділенні створено 44 творчих колективи (оркестри народних інструментів, естрадно-симфонічний оркестр, хори старших та молодших класів, ансамблі скрипалів, баяністів, бандуристів, гітаристів, домристів та інші малі форми).

14 жовтня 2023 року виповнюється 80 років з дня народження Великої Березині української пісні, тому цей рік школа мистецтв присвятила популяризації та вивченню її життєвого та творчого шляху через реалізацію загальношкільного проєкту «Я Україна. Я Єдності Вічної Мрія» (*Проєкт «Я Україна...», 2023*).

Мета проєкту: підтримка та розвиток українського вокального мистецтва, збагачення культурних здобутків України та реалізація творчого потенціалу підростаючого покоління.

Завдання проєкту: розвиток духовного збагачення та творчого росту юних талантів та їхніх викладачів; обмін педагогічним, виконавським досвідом через проведення майстер-класів, лекцій-концертів і тематичних уроків; підвищення професійного рівня виконавців і творчих колективів.

На творчій платформі загальношкільного проєкту «Я Україна. Я Єдності Вічної Мрії» беруть участь учні та викладачі всіх відділів Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко: декоративно-ужиткового, музичного, театрального, образотворчого та хореографічного.

Створено помісячний план роботи проєкту. Протягом першого півріччя 2023 року проведено:

1. Відеоконцерти за участю учнів і викладачів оркестрового та вокально-хорового, фортепіанного та вокально-хорового відділів.

2. Лекцію-концерт для учнів музичного відділення «У світі пісні чарівної» (відп. Бідна О. В.).

3. Урок «Історія кохання. Доля у нас – два крила» для учнів відділу науки та мистецтва (відп. Звігольська В. В.) та урок-екскурсію «Вшанування пам'яті Великої Березини» відділу історії мистецтв та композиції (відп. Костиренко С. І.).

4. ВИСТАВКИ ДИТЯЧИХ ТВОРЧИХ РОБІТ ОБРАЗОТВОРЧОГО ВІДДІЛЕННЯ «СТЕЖИНА ДО МАМИ» (ВІДП. КОНОПЛЬОВА С. М.) І ВІДДІЛУ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА «ВЕСЕЛКОВІ БАРВИ РІДНОЇ ЗЕМЛІ» (ВІДП. КУЧЕРУК Я. В.), ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО ВІДДІЛУ «ПІСНЯ РІДНОЇ ЗЕМЛІ».

5. Мистецький захід «Життя мов спалах» (відп. Ткаленко Ю. О., Ковтун Т. О.).

6. «Її величність жінка» – зустріч учнів театрального відділення з близьким колом друзів Раїси Опанасівни Кириченко.

7. Майстер-клас із вокалу вокально-хорового відділу (відп. Пелевіна Ю. В.) тощо.

Зокрема, відділ історії мистецтв та композиції школи мистецтв провів захоплюючий конкурс творчих робіт під назвою «Стежками березини української пісні – Раїси Кириченко». Конкурс проводився за такими номінаціями: «Живопис», «Графіка», «Колаж», «Декоративно-ужиткове мистецтво» та «Поезія».

Усі роботи учасників вразили своєю оригінальністю, естетикою та рівнем виконання. Переможці були нагороджені призовими місцями за свої творчі досягнення. Кожна робота заслуговувала визнання і заохочення, оскільки кожен учасник вклав у свою творчість почуття, емоції та зусилля.

Цей конкурс не тільки нагородив талановитих учнів, але й поповнив шкільну колекцію творчих робіт відділу історії мистецтв та композиції. Кожна робота стала свідченням творчого потенціалу учнів та розширила розуміння й оцінку української культури та мистецтва.

Полтавська міська школа мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко пишається своїми вихованцями, адже кожного року близько 300 учнів стають лауреатами та переможцями міжнародних, всеукраїнських фестивалів і конкурсів.

Висновки. У висновках підкреслимо, що найвагомішими питаннями, що потребують подальшого дослідження, є роль персоналій у процесі творення естрадної пісні, її стилістика на різних етапах, регіональні центри естради тощо.

Отже, загальношкільний проєкт «Я Україна. Я Єдності Вічної Мрії» є одним із вагомих досягнень Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко, який побудований на принципі послідовного засвоєння народно-музичної традиції з поступовим ускладненням виконавських завдань, одним із яких є етнографічно-достовірне відтворення зразків народної пісенності Раїси Кириченко. «Берегиня української пісні», «Наша Чураївна», «Наша козачка» – так шанобливо називають Раїсу Опанасівну Кириченко. Її голос, щира українська вдача зачаровували багатьох людей як в Україні, так і за її межами. Усе своє життя – вона вірно служила українській пісні та співала душею.

ЛІТЕРАТУРА

- Бакало, А. О. (2022). Формування вокально-хорових навичок у підлітків на уроках музичного мистецтва. В кн. *Progressive research in the modern world: the 2 nd International scientific and practical conference* (pp. 221-226). BoScience Publisher, Boston, USA.
- Власова, С. А. (2020). Творча діяльність Р. Кириченко в контексті сценічної інтеграції народнопісенного виконавства. *Імідж сучасного педагога*, 2 (191), 97-100. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2\(191\)-97-100](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2(191)-97-100)
- Жіноча доля Раїси Кириченко. (2017). Взято з <https://zhitomir-online.com/kultura/62516-zhinocha-dolya-rayisy-kyrychenko.html>
- Карцова, Ю. І. (2014). Збірка «Кращі пісні» Раїси Кириченко: особливості вокально-виконавської стилістики. В кн. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*: зб. наук. пр. (Вип. 20, т. 1, с. 118-122). Рівне.
- Карцова, Ю. І. (2018). Сучасні тенденції інтерпретування української народнопісенної виконавської парадигми. *Культура України. Мистецтвознавство*, 61, 138-148. Взято з http://nbuv.gov.ua/ujrn/kum_2018_61_16
- Карцова, Ю. І. (2016). *Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини ХХ – початку ХХІ ст.* (Автореф. дис. канд. мистецтвознавства). Харків.
- «Краще б я дояркою була!»: історія берегині української пісні Раїси Кириченко. (2021). Взято з <https://umoloda.kyiv.ua/number/3692/188/154325>
- Кудряшов, Г. О. (Ред.). (2013). *Творчість Раїси Кириченко в культурному просторі України на покордонні ХХ–ХХІ століть*: зб. наук. пр. Полтава.
- Постаті Черкащини: Раїса Кириченко. До 30-річчя Незалежності України. (2019). Взято з novadoba.com.ua
- Проект «Я Україна. Я Єдності Вічної Мрії». (2023). Взято з <https://mam-poltava.org.ua/im-ukraine-dream>
- Руденко, Я. В. (2014). Творчість Раїси Кириченко як унікальна форма українського мистецтва. *Вісник КНУКіМ. Мистецтвознавство*, 31, 92-98. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1176.31.2014.158898>
- Руденко, Я. В. (2018). *Творчість Раїси Кириченко у контексті музично-пісенного мистецтва Полтавщини (кінець ХХ – початок ХХІ століття)*. (Автореф. дис. канд. мистецтвознавства). Київ.
- Сінельнікова, В. В., Сінельніков, І. Г. (2019). Деякі питання засвоєння автентичної традиції співу у міському молодіжному фольклористичному колективі. *Імідж сучасного педагога*, 4 (187), 94-99. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-4\(187\)-94-99](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-4(187)-94-99)
- Скряга, М., Вигівська, В. М., Білик, Н. І. (2008). Слово про «козачку» України. В кн. П. І. Матвієнко, Н. І. Білик (Ред.), *Козацькі традиції Полтавщини: імена – пам'ятники – події – легенди*: навч.-метод. посіб. (с. 193-199). Полтава: АСМІ.
- У Полтаві відбулася моновистава «Молюся тій, яка стала Україною...». (2019). Взято з <https://irt.pl.ua/news/9647/>

REFERENCES

- Bakalo, A. O. (2022). Formuvannia vokalno-khorovykh navychok u pidlitkiv na urokakh muzychnoho mystetstva [Formation of vocal and choral skills in teenagers at music lessons]. In *Progressive research in the modern world: the 2 nd International scientific and practical conference* (pp. 221-226). BoScience Publisher, Boston, USA [in Ukrainian].
- Karchova, Yu. I. (2014). Zbirka «Krashchi pisni» Raisy Kyrychenko: osoblyvosti vokalno-vykonavskoi stylystyky [The collection «Best songs» by Raisa Kyrychenko: peculiarities of vocal and performing style]. In *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*

- [*Ukrainian culture: past, present, ways of development*]: zb. nauk. pr. (Is. 20, vol. 1, pp. 118-122). Rivne [in Ukrainian].
- Karchova, Yu. I. (2018). Suchasni tendentsii interpretuvannia ukrainskoi narodnopisennoi vykonavskoi paradyhmy [Modern trends in the interpretation of the Ukrainian folk song performance paradigm]. *Kultura Ukrainy. Mystetstvoznavstvo [Culture of Ukraine. Art history]*, 61, 138-148. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/ujrn/kum_2018_61_16 [in Ukrainian].
- Karchova, Yu. I. (2016). *Ukrainske narodnopisenne vykonavstvo v profesiinii muzychnii praktytsi ostannoii tretyny XX – pochatku XXI st. [Ukrainian folk song performance in professional musical practice of the last third of the 20th - beginning of the 21st century]*. (Extended abstract of PhD diss.). Kharkiv [in Ukrainian].
- «*Krashche b ya doiarkoiu bula!*»: istoriia berehyni ukrainskoi pisni Raisy Kyrychenko [«*I'd rather be a milkmaid!*»: the story of the singer of the Ukrainian song Raisa Kyrychenko]. (2021). Retrieved from <https://umoloda.kyiv.ua/number/3692/188/154325> [in Ukrainian].
- Kudriashov, H. O. (Ed.). (2013). *Tvorchist Raisy Kyrychenko v kulturnomu prostori Ukrainy na pokordonni XX–XXI stolit [Raisa Kyrychenko's creativity in the cultural space of Ukraine at the border of the 20th-21st centuries]*: zb. nauk. pr. Poltava [in Ukrainian].
- Postati Cherkashchyny: Raisa Kyrychenko. Do 30-richchia Nezalezhnosti Ukrainy [Figures of Cherkasy region: Raisa Kyrychenko. To the 30th anniversary of the Independence of Ukraine]*. (2019). Retrieved from novadoba.com.ua [in Ukrainian].
- Proiekt «Ia Ukraina. Ya – yednosti vichnoi mriia» [The project «I am Ukraine. I am the eternal dream of unity»]*. (2023). Retrieved from <https://mam-poltava.org.ua/im-ukraine-dream> [in Ukrainian].
- Rudenko, Ya. V. (2014). Tvorchist Raisy Kyrychenko yak unikalna forma ukrainskoho mystetstva [Raisa Kyrychenko's creativity as a unique form of Ukrainian art]. *Visnyk KNUKiM. Mystetstvoznavstvo [Bulletin of KNUKiM. Art history]*, 31, 92-98. Retrieved from <https://doi.org/10.31866/2410-1176.31.2014.158898> [in Ukrainian].
- Rudenko, Y. (2018). *Tvorchist Raisy Kyrychenko u konteksti muzychno-pisennoho mystetstva Poltavshchyny (kinets XX – pochatok XXI stolittia) [Creativity of Raisa Kyrychenko in the context of music and song art of Poltava region (the end of the XXth – beginning of the XXIst cent.)]*. (Extended abstract of PhD diss.) Kyiv.
- Sinelnikova, V. V., & Sinelnikov, I. H. (2019). Deiaki pytannia zasvoiennia avtentychnoi tradytsii spivu u miskomu molodizhnomu folklorystychnomu kolektyvi [Some issues of assimilation of the authentic tradition of singing in the urban youth folkloristic collective]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 4 (187), 94-99. Retrieved from [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-4\(187\)-94-99](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2019-4(187)-94-99) [in Ukrainian].
- Skriaha, M., Vyhivska, V. M., & Bilyk, N. I. (2008). Slovo pro «kozachku» Ukrainy [A word about the «Cossack» of Ukraine]. In P. I. Matvienko, & N. I. Bilyk (Eds.), *Kozatski tradytsii Poltavshchyny: imena – pam'iatnyky – podii – lehendy [Cossack traditions of the Poltava region: names – monuments – events – legends]*: navch.-metod. posib. (pp. 193-199). Poltava: ASMI [in Ukrainian].
- U Poltavi, vidbulasia monovystava «Moliusia tii, yaka stala Ukrainoiu...» [In Poltava, there was a mono-performance «I pray to the one who became Ukraine...»]*. Retrieved from <https://irt.pl.ua/news/9647/> [in Ukrainian].
- Vlasova, S. A. (2020). Tvorchist diialnist R. Kyrychenko v konteksti stsenichnoi intehratsii narodnopisennoho vykonavstva [Creative activity of R. Kyrychenko in the context of stage integration of folk song performance]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 2 (191), 97-100. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2\(191\)-97-100](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2(191)-97-100) [in Ukrainian].
- Zhinocha dolia Raisy Kyrychenko [The female destiny of Raisa Kyrychenko]*. (2020). Retrieved from <https://zhitomir-online.com/kultura/62516-zhinocha-dolya-rayisy-kyrychenko.html> [in Ukrainian].

**«I AM UKRAINE. I AM THE ETERNAL DREAM OF UNITY»
PROJECT IMPLEMENTATION**

(in honor of the 80th birthday of the famous singer Raisa Kyrychenko)

Nadia Bilyk,

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Pedagogical Skills and Inclusive Education;
M. V. Ostrogradsky Poltava Academy of Continuing Education

Tetiana Mahomedova,

Director;
Poltava City School of Arts «Raisa Kyrychenko Small Academy of Arts»

The article reveals the influence of the People's Artist of Ukraine Raisa Opanasivna Kyrychenko's song creativity on the development of children's vocal and choral skills, in particular, students of Poltava City School of Arts «Raisa Kyrychenko Small Academy of Arts» within «I am Ukraine. I am the Unity of the Eternal Dream» project implementation. The following methods have been used: source studies (studying scientific research on R. O. Kyrychenko's song creativity); analytical (understanding the role of the development of students' vocal and choral skills in the process of preserving the cultural heritage of the Ukrainian singer), as well as the method of theoretical generalization. The scientific novelty of the research consists in determining the innovative nature of the project «I am Ukraine. I am the Unity of the Eternal Dream», presented in honor of the 80th anniversary of the birth of the famous singer Raisa Kyrychenko. Its purpose is to support and develop the Ukrainian vocal art of student youth, enrich the cultural achievements of Ukraine, and realize the creative potential of the younger generation.

The main objectives of the project have been solved. They are the following: the development of spiritual enrichment and creative growth of young talents and their teachers; the exchange of pedagogical and performance experience through master classes, lectures-concerts, and thematic lessons; and raising the professional level of performers and creative teams of the art school.

The project «I am Ukraine. I am the Unity of the Eternal Dream» is one of the significant results of Poltava City School of Arts «Raisa Kyrychenko Small Academy of Arts». In the same context, the authors note the relevance and expediency of its implementation in the educational process of the educational institution, as well as emphasize the consistent study of Ukrainian folk song creativity as a necessary condition for the formation of students' sense of national dignity and ethnic belonging to their people.

Keywords: Raisa Kyrychenko's song creativity, project, School of Arts, folk music tradition, students' vocal and choral skills.

Надійшла до редакції 31.05.2023 р.